N°. 35. Donderdag 29 Augustus 1907. 7de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

»Het Koloniaal belang is eèn Algemeen Nederlandsch belang.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, *bij vooruitbetaling*	ƒ 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel	ƒ 0.10
Bij plaatsing van 300 regels	„ 0.09
„ „ „ 1000 „	„ 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd »aan de Redactie-Commissie«, en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij »HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG«, NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen.

I. Van de Redactie-Commissie:

Na zoo goed geslaagde Atjeh-Tentoonstelling is thans in het *Rijks Ethnografisch Museum* te Leiden (Hoogewoerd 108) eene **expositie van Ethnografische voorwerpen afkomstig** uit de *Noord Nieuw Guinea-expeditie*, welke zeker niet minder bezienswaardig is.

II. Afdeeling Apeldoorn:

Verslag van de te Apeldoorn in Juli 1907 gehouden tentoonstelling van Oost- en West Indische Kunstnijverheid.

Den 25sten Juli 1907 des morgens ten 10 ure werd in de Groote Zaal van het Hotel van der Burg de door deze Afdeeling georganiseerde tentoonstelling van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid geopend.

De zaal leent zich door het gedempte licht, dat door twee groote vensters van boven invalt, zeer goed voor het houden van kleine tentoonstellingen, en alle op lange tafels en langs de wanden geëtaleerde voorwerpen kwamen dan ook zeer goed uit. De beschikbare ruimte bleek echter wat al te beperkt, zoodat aan tal van ingezonden voorwerpen geen plaats kon worden gegeven, ja, men zelfs verplicht was, eenige kisten met ingezonden goederen ongeopend te laten staan. Bij de voorbereiding had de commissie, afgaande op de resultaten van eene vroeger hier ter plaatse gehouden tentoonstelling, op een bescheiden aantal inzendingen gerekend, en twee weken voor de opening waren ook nog slechts een 500 tal voorwerpen ter harer beschikking gesteld. Toen zij echter op den 23sten Juli 1907 met het etaleeren een aanvang maakte, kon zij over meer dan 2000 stuks beschikken!

In hoofdzaak waren de tentoongestelde voorwerpen afkomstig van te Apeldoorn woonachtige personen, maar ook van elders waren tal van voorwerpen ingezonden.

H.M. onze geëerbiedigde Koningin had aan de commissie welwillend eene fraaie collectie wapenen en eene zeer volledige verzameling van in was nagemaakte vruchten van West-Indië afgestaan, terwijl voorts „Boeatan", de Hoofdcursus te Kampen, Het Kon. Kol. Invalidenhuis te Bronbeek, het Kol. Museum te Haarlem, de Heer P. Buwalda te 's-Gravenhage en anderen tal van mooie voorwerpen ter beschikking hadden gesteld.

Door de groote verscheidenheid en het goede gehalte van de ingezonden voorwerpen gaf de tentoonstelling een mooi beeld van hetgeen onze bezittingen in Oost- en West-Indië aan voorwerpen van Kunst kunnen voortbrengen en was zij voor allen, die daaromtrent iets willen weten, bijzonder leerzaam.

Het meest vertegenwoordigd waren de weefsels, zoowel kains ikat als batiks, afkomstig uit alle deelen van den Oost-Indischen Archipel. Wel jammer was het, dat slechts enkele weefsels in hun volle lengte konden worden opgehangen; de andere weefsels, die nu tegen stellingen, langs en op de tafels waren aangebracht, zouden dan zeker nog mooier zijn uitgekomen. Bijzonder vermelding verdienen: een kain ikat van Soemba met vorstenpatroon (inzending van den Hoofdcursus te Kampen), een sarong met het „parang roesaq" patroon van Solo, een magnifieke kain van de zeedajaks van Borneo (inzending van „Boeatan"), een staal-blauw met goud doorweven doek van Atjeh, een kain met geïkatte schering en geïkatten inslag van Palembang, en een tweetal met lovertjes belegde en geborduurde sarongs van de Lampongs.

Van het ingezonden koperwerk verdienen vooral vermelding: een oud keteltje van Madoera met het motief van een mangistan op het deksel, een schaal op voetstuk en een paar lampen, de laatste van Atjeh. Bij het nieuwere koperwerk van Soerabaja was, evenals bij het houtsnijwerk van Djapara, Europeesche invloed niet te miskennen. Zoowel dit houtsnijwerk, als het koperwerk was zeer ruim vertegenwoordigd.

Dit laatste was ook het geval met Bankatin — in den vorm van sigarenkokers, doozen enz. — en met Palembangsch lakwerk, waarvan o.a. een paar bijzonder mooie pagaaien aanwezig weren.

Een aantal hoeden van verschillenden vorm, zoomede een aantal koffo-matten, uit Oost-Indië, voorts mandjes en doosjes, zoowel uit Oost- als West-Indië, gaven een aardig beeld van wat de inboorlingen daar aan vlechtwerk kunnen voortbrengen. Vooral de koffomatten waren bijzonder fraai, terwijl ook een zeer fijn gevlochten hoofddeksel van Celebes in het bijzonder vermeld dient te worden.

Zeer eigenaardig waren de uit boomschors vervaardigde kleedingstukken van Borneo en Celebes; vooral de anderhalve meter breede sarong zonder naad trok zeer de aandacht.

Karakteristiek waren een negental uit karbouwenhuid gesneden en van hoornen handvatten voorziene poppen uit de wajang poerwo, waarvan een vijftal, hoofdpersonen van het „Ramajana" en een drietal, „Siwa", „Vishnoe" en „Brama" voorstelden. Ook eenige schermpjes en waaiers van meer nieuwerwetsch Djokjasch leerwerk waren zeer bezienswaardig.

Het Kol. Museum te Haarlem had eene zeer interessante inzending geleverd; met de vervaardigde voorwerpen had deze inrichting tevens de onbewerkte grondstoffen: schildpad, hoorn, paarlmoerschelp en steenkool ingezonden. De voorwerpen van steenkool vooral, trokken zeer de aandacht, wat ook het geval was met een Atjehsch handweefgetouw en een batik in wording, ingezonden door den Hoofdcursus te Kampen, die bij de collectie van het Kol. Museum waren opgesteld.

Veel belangstelling genoten voorts ook eenige zeer fraaie scheepjes en doosjes van kruidnagelen gemaakt en eenige niet minder mooie bouquetten — vruchten en bloemen — van vogelveeren vervaardigd.

In een gesloten vitrine was een groote collectie Padangsch filigrainwerk uitgestald, terwijl in eene andere vitrine kostbare wapenen en sieraden waren tentoongesteld.

Van aardewerk was uit den aard der zaak weinig ingezonden; alleen van West-Indië waren een aantal eigenaardig gevormde koelkannen en verder kommetjes enz. aanwezig. Van West-Indië had men ook eenige zeer fraai gevlochten hangmatten ingezonden.

Bijzondere vermelding verdient nog een met antiek drijfwerk in zilver, opgesierde paardentoom van Makassar en een album van Dr. Scheuer met een band van Djokjasch leerwerk, hem bij zijn vertrek uit Indië aangeboden.

Ter opluistering waren een groot aantal photo's van Oost-Indië ingezonden, terwijl voor hetzelfde doel door den Hoofdcursus te Kampen een prahoe majang en een drijvend winkeltje van Borneo in miniatuur, een aantal poppen van de wajang golek, eenige afgodsbeeldjes enz., waren afgestaan.

De tentoonstelling trok al dadelijk veel bezoekers en dit bleef zoo tot zij Zondagmiddag den 28sten Juli 1907 gesloten werd. Naar schatting is zij door ongeveer 2000 personen bezocht, waarvan 420 niet-leden der Vereeniging. Vooral in de middaguren was het er zeer druk, in het bijzonder in het verhoogde gedeelte der zaal — het tooneel — waar den bezoekers, onder het genot van een kopje Javathee en indisch gebak, de gelegenheid werd verschaft een oogenblik te verpoozen.

NB. Door tijdelijke afwezigheid van den Secretaris der Afdeeling Apeldoorn is de inzending van dit verslag eenigszins vertraagd en kon het pas in dit nummer worden opgenomen.

KOLONIALE PRAATJES.

De koloniale quaestie te Stuttgart.

Evenals laatstelijk te Amsterdam is ook op het thans te Stuttgart gehouden Internationaal Socialistisch Congres de koloniale quaestie ter sprake gekomen, en merkwaardig, hoezeer begrijpelijk, is het hoe hopeloos de opinies daaromtrent in deze Internationale zijn verdeeld.

Het beste kenmerkt zich het meeningsverschil tusschen de beide groote groepen in de bij de beraadslagingen der onderwerpelijke, koloniale commissie van het congres door twee duitsche afgevaardigden, Dr. David en Ledebour, te berde gebrachte opmerkingen.

Dr. David verklaarde er op te willen zien gelet dat het een groot onderscheid maakt hoe er wordt gekoloniseerd, en dat, wanneer beschaafde landen optreden om aan onbeschaafde volken de zegeningen der beschaving te brengen, de sociaal democraten hen daarbij zullen steunen, zooals Bebel in den Duitschen Rijksdag had verklaard, terwijl de quintessence van Ledebour's betoog als volgt kan worden samengevat: »Wij leven in een kapitalistische maatschappij, wier koloniale politiek noodzakelijk is eene kapitalistische; wij *mogen* van de „bourzoizie" geen beschavingsarbeid verwachten, ergo moeten wij elke koloniale exploitatie afkeuren"

Wel kon een door Dr. David voorgestelde resolutie om de koloniale idee, zooals ook wij ons die met hare idealen oorstellen, „een werkelijk

bestanddeel" te heeten „van het geheele beschavingsdoel der socialistische beweging" geen genade vinden in de oogen der commissie, maar toch uitte zich hare meerderheid in dien zin, dat zij zich verklaarde voor eene medewerking aan de huidige koloniale exploitatie door het streven naar hervormingen en verbeteringen.

Toen de zaak evenwel ter openbare zitting werd behandeld, bleek dat het congres, wat de meerderheid ten minste betreft, van geen medewerking wilde weten en zich slechts bepalen kon tot de gewone phrasen van uitbuiting en slavernij. Te verwonderen valt zulks niet, waar de voorlichters op dit gebied hun uiterste best hebben gedaan om de koloniale idee in discrediet te brengen, door de noodzakelijke consequentien in de zwartste kleuren af te malen en als geheel nutteloos voor te stellen, terwijl we weten hoeveel moeite men zich getroost om toch vooral te doen uitkomen, dat de koloniale exploitatie niet in het minst of slechts in hoogst geringe mate aan de arbeidswereld zou ten goede komen.

Men behoeft slechts het standpunt te kennen door de Internationale aangenomen tegenover de «immigratie», om te begrijpen dat het eigenbelang, zeer begrijpelijk, ook in deze kringen zwaar weegt, en waar nu zoo dikwerf in strijd met de waarheid den zoogenaamden «arbeiders», waaronder overigens blijkens dit Congres, als we het niet reeds lang wisten, tal van «doctors» en zoo voort schuilen, is voorgekauwd, dat hun eigenbelang in geenen deele bij het koloniaal bezit gemoeid is, daar is het niet anders dan zeer begrijpelijk, dat van die zijde voor de koloniale idee weinig gevoeld wordt, die slechts verantwoordelijkheid zou geven zonder lusten.

Vooral uit het duitsche kamp gingen heftige stemmen op tegen het o. a. door den heer van Kol met warmte verdedigde voorstel om de ter zake van de koloniale politiek door de partij in acht genomen negatieve houding voor eene positieve te laten varen. Ook hiervan is de oorzaak niet moeilijk te ontdekken. De duitsche koloniën verkeeren nog in een staat van kindsheid en eischen telken jare groote sommen van het moederland, die het socialisme, dat alles voor zich zou willen opeischen, slechts noode het land ziet uitgaan. En die offers zouden, wilde het socialisme zijne in den strijd tegen het „kapitalistisch koloniaal regime" gebezigde woorden in daden omzetten, als consequentie van zijne positieve politiek slechts des te grooter worden. Het in den mond van het socialisme bestorven „altruïsme" is zoo groot niet dat men zich zoo iets zou willen getroosten, dan liever weg met de koloniën, wat voor een Duitscher van heden met het oog op de beteekenis der koloniën thans voor zijn land, ook geen in werkelijkheid belangrijk offer zou in zich sluiten.

Wij moeten trouwens bekennen, dat het ons moeilijk valt aan een positieven arbeid van het socialisme op koloniaal gebied te gelooven. Wel werd door den heer van Kol in zijn verdediging van het positivisme met niet geringe zelfoverschatting opgemerkt: „Wij hollandsche socialisten hebben het vertrouwen van millioenen inboorlingen; wij hebben het verdiend door ons ingrijpen voor hen", maar de feiten zijn genoegzaam bekend om te weten, dat dit ingrijpen zich bepaalde tot het zich toeëigenen der wapenen, door anderen lang vóór hen reeds tegen het oude koloniale regime van cultuurstelsel enzoovoorts gericht, en het daarmede als dollen en razenden om zich heen slaan, zonder er zich in het minst om te bekreunen hoe en waar de slagen neerkwamen.

Wij kunnen ons geen verwezenlijking van het denkbeeld van een positieven arbeid denken, wanneer men daarbij niet de zoo juiste woorden van Dr. David aanvaardt, waar deze het volgende opmerkte:

»Willen wij consequent zijn en meer doen dan phrasen uitspreken, dan moeten wij zeggen: het is een onwetenschappelijke opvatting, te meenen, dat de volken in de koloniën uit wilden toestand in het socialisme zullen komen, als zij aan zichzelf worden overgelaten. Zij moeten door het kapitalisme heen. Die weg der smarte wordt geen volk gespaard.»

Het socialisme, voor de taak van een positieven kolonialen arbeid gesteld, zou alras ontwaren, dat het al evenzeer als het gevloekte «kapitalisme» door het moeras zou hebben te waden van zoogenaamde «uitbuiting, slavernij en imperialisme» om het doel te bereiken, waarnaar woorden geen bruggetjes vormen. Het besef dan ook, dat men het zelf toch niet beter zou kunnen dan de zoogenaamde «kapitalistische maatschappij», en het besef ook, dat men door de consequentiën van het koloniaal bezit te aanvaarden een machtig wapen tegen het bestreden bestaande regime in eigen land uit de handen zou geven, kunnen onzes inziens niet vreemd zijn aan dit besluit der Internationale om haar negatief standpunt te bewaren om utiliteitsredenen, die echter hare onmacht in dit opzicht belichten.

Oost-Indische Berichten.

Een onvermijdelijk geval en een nuttig bedrijf. De resident van de Preanger heeft zijn veel besproken reglement op het gebruik van gouvernements-pasanggrahans op last van de regeering moeten wijzigen in het belang van de particulieren die van zulke logeergelegenheden gebruik wenschen te maken.

Het gewijzigde artikel luidt als volgt:

„Aan particulieren, met een opdracht van regeerings- of bestuurswege, en, doch alleen in onvermijdelijke gevallen in het belang van nuttige bedrijven, kan het gebruik van de gouvernements-pasanggrahans in de Preanger worden toegestaan".

Waartoe die wijziging reeds geleid heeft vernam Matar uit een schrijven van een particulier te Bandjar, alwaar een gouvernements-pasanggrahan staat.

Een opzichter van een der vele ondernemingen aan de spoor gelegen, was te Bandjar bij een vriend gelogeerd wegens ziekte en had een half dozijn Cauvinpillen geslikt.

Des middags zes uur maakte hij een wandeling en juist in de nabijheid van den pasanggrahan gekomen, kreeg de man het zoo geweldig benauwd, dat hij het gebouw binnen vloog en den mandoer verzocht om hem subiet den weg te wijzen naar een gelegenheid, waar zoowel ambtenaren als particulieren gewoonlijk heen gaan, zelfs al hebben zij geen Cauvinpillen ingenomen.

De mandoer: Toewan siapa, apa toean ambtenaar atawa particulier sadja?

De opzichter: Saja particulier, maar lekas toch mandoer lekas! lekas!

O, God! . . . . 't Is al te laat.

Mandoer: Djikalook particulier sadja toewan tida boleh masoek pasanggrahan.

Opzichter: G. v. d. mandoer! saja ada onvermijdelijk geval!

Mandoer: Ja betoel, tetapie kandjeng resident bilang itoe boekan nuttig bedrijf.

Omkooperijen door gevangenen. Daar het opnieuw is gebleken, schrijft het Soer. Hbld., dat gelden en kostbaarheden, in het bezit van gevangenen, welke van de eene plaats naar de andere worden overgebracht, gedurende de reis gedeeltelijk verloren gaan, hetzij door dobbelspel, hetzij door afpersing als anderszins, terwijl het resteerende veelal dient om gevangenismandoers enz. om te koopen, teneinde deze goedgunstig te stemmen voor een voordeelige of aangename detacheering, heeft de directeur van Justitie den hoofden van gewestelijk bestuur verzocht, de betrokken autoriteiten in hun gewest, die met de opzending van veroordeelden zijn belast, wel te willen aanschrijven om, zoo dit nog niet geschiedt, in den vervolge bij opzending dier lieden, de hun toekomende gelden of goederen niet in hunne handen te stellen, maar die onder afzonderlijk, zoo noodig aangeteekend pakket te doen opzenden aan het hoofd van plaatselijk bestuur of het hoofd van de gevangenis van de plaats van bestemming der veroordeelden.

Te veel amusement voor de bevolking. Men schrijft uit Bandoeng aan de Java Bode:

Het is mij opgevallen, hoe veel executievenduties in deze maand alhier worden gehouden bij inlanders, en in de vorige maand waren er ook enkele aangeslagen. Het gouvernementspandhuis alhier is tjokvol van beleende panden van inlanders, meerendeels kains en sarongs, lijfsieraden en horloges.

De Bintang Hindia heeft in hare boeken een 20 mille staan aan achterstallige abonnementen, drie kwart van prijaji's. Zou dit wellicht voor een deel zijn oorzaak vinden in de talrijke amusementen, waarop men ons vergast: bioscoop, paardenspel, draaimolen en tamboel.

Diefstal en inbraak zijn de fatale gevolgen van de buitensporigheden der Soendaneezen. Nu komen de races der Preangersche Wedloopsocieteit. Ik zie in gedachte een inlandsch hoofdje — zeg een tjamat of assistent-wedana, van verre gekomen, om die wedrennen bij te wonen, de dejeuh in een karretje naderen. Evenals een vreemdeling bij aankomst het eerst naar het hotel trekt, kart onze burgemeester langs binnenwegen de stad in, om zijn eerste bezoek te brengen aan een . . . . . geldschieter. Want de races kosten hem geld. Hij zal en moet zijn spil- en speelzucht bevredigen.

Om te overwegen voor hen, die van inzinking en mindere welvaart studie maken.

In de leeuwenkooi. De Locomotief deelt mede, dat de heer W. te Semarang zich in de leeuwenkooi van het circus Ott heeft gewaagd. In tegenwoordigheid van den temmer heeft hij op een der dieren gestaan, evenals Louis Bouwmeester Jr. hier. Het wordt zoo langzamerhand een rage bezoeken af te steken bij gevangen koningen des wouds.

Het horloge van den president gestolen. Dinsdag 2 Juli staat met vette letters in de analen van den Padangschen raad van justitie aangeteekend, schrijft het Soer. Hbld. Gedurende de behandeling van een zaak had de president zijn horloge voor zich op tafel liggen. In de raadkamer gekomen, miste hij zijn uurwerk, dat dus klaarblijkelijk op de tafel in de gehoorzaal moest zijn blijven liggen. Terugkeeren daarheen was het werk van een oogenblik maar — dat oogenblik schijnt lang genoeg geweest te zijn, om een langvingerige de gelegenheid te geven, zich het horloge toe te eigenen, hetgeen dan ook geschied bleek te zijn. Brutaler kan het haast niet. Misschien heeft een pas vrij gekomen dief het hem geleverd.

De Atjeh-correspondent der Deli Courant schrijft:

„Het is betrekkelijk lang geleden sinds ik mijn vorigen brief u zond. Ik hoopte op wat ik eigenlijk niet hoopte. In korten tijd toch hadden zich zooveel ernstige gebeurtenissen voorgedaan, dat meerdere feiten verwacht konden worden. Voor zoover mij bekend hebben gelijksoortige voorvallen als in de laatste brieven gemeld niet plaats gehad. Tot mijn schande moet ik bekennen dat dit mij in zekeren zin een teleurstelling was. De verslaggever wil natuurlijk zijn brieven gaarne actueel zien; en de toestand hier kan nog weinig andere actualiteit toonen dan die door het zwaard wordt uitgeoefend. Daarom moet het bloed van den verslaggever zoolang hij aan zijn blad denkt door andere aderen stroomen, dan wanneer hij in zijn dagelijkschen arbeid zich vinden laat; en hierdoor wordt voorkomen dat onze zedelijke waarde aan het dalen gaat, dat gebrek aan meevoelen met vriend en vijand geboren wordt in de dagelijksche ellende, op Atjeh geleden, door de zucht om gepeperde spijs op te disschen omneveld wordt. Want mijne lezers begrijpen toch, dat het werk hier geregeld voortgaat, dat voortdurend aan dit werk offers worden gebracht, zoowel door den vijand als door ons. De telegrammen hebben de lezers van dit blad daarvan kunnen overtuigen en wanneer zij de cijfers eens bij elkander tellen, tot de ontdekking kunnen komen, dat al zijn wij niet door zulke alarmeerende tijdingen opgeschrikt, de toestand evenwel niet minder ernstig is. Ik geloof niet aan de gegrondheid van de vrees, waarvan een enkele mij deelgenoot wilde maken, dat meer dan een — en grootere nog dan te voren — catastrophe nog volgen zal, ook al is een ieder het er over eens, dat het verzet algemeen krachtiger wordt.

Uit de berichten toch merken wij op dat overal nog vrij sterke benden rondzwerven; dat het aantal der ontevredenen in den laatsten tijd, dank zij de belasting, toeneemt, hooren wij uit verschillenden mond. De Atjeher meent door de invoering der belasting verongelijkt en onrechtvaardig behandeld te worden en wijst op de Maleische bevolking der Westkust, zooveel langer reeds onder onze heerschappij en toch nog vrij van dezen druk. De vroeger besproken feiten getuigen van de ontevredenheid op de Noord- en Oostkust. Als bijzonderheid deel ik hier nog mede, dat de vijand in Lho'-Seumawe alles verbrandt wat door onze troepen bezet is geweest. Gevolg hiervan is, opdat de bevriende bevolking zoo min mogelijk om zijnentwil schade lijde, dat onze troepen indien geen overwegende bezwaren bestaan niet meer mogen bivakkeeren in eenig huis der bevolking. In het Alasland was tot voor korten tijd, naar het scheen, weinig bijzonders te vinden. Herhaaldelijk gaven toch de verslagen gunstige berichten, of werd er gemeld dat er hier en daar eens een vijand werd neergelegd. Maar ook dit land schijnt nu door benden verontrust te worden. Gelukte het onlangs aan een patrouille zonder veel schade aan hare zijde den vijand in een verlaten kampong een verlies van 11 dooden toe te brengen, niet lang daarna heeft deze getracht daarover wraak te nemen, door met een 40 man sterke bende op onze maréchaussées een klewangaanval te wagen, die al kostte hem dit 5 dooden toch met succes bekroond werd daar aan onze zijde een verlies was van 1 gesneuvelde en 2 gewonden en nog een karabijn verloren ging. Dat er wat broeide, ontging de aandacht niet. Immers er waren in vroeger dagen te veel menschen uitgeweken, die zich nimmer meer gemeld hadden om te kunnen gelooven, dat de rust in deze streken niet zeer betrekkelijk was en dat de ontevredenen of onwilligen niet eens krachtiger voor den dag zouden komen. Dit is dan nu geschied. De belasting elders een der oorzaken van den onwil der bevolking valt, hier natuurlijk niet te noemen als hier nog niet ingevoerd.

Dezer dagen zal de familie van den gezaghebber in het Meergebied de reis naar Takengön aanvaarden. En dat goede(?) voorbeeld zal door de vrouwen der minderen gevolgd worden. Waarlijk een onderneming om respect voor te hebben, want de bezwaren zijn niet gering. De weg toch die van Bireum uitgaat naar voornoemd gebied is in zijn begin goed te noemen, ook al is er een enkele brug nog niet gereed; doch dit eerste gedeelte is ook verreweg het gemakkelijkste. Maar dan komen de ravijnen en de hellingen in een weg, waarbij men vrij knap

marcheeren moet om dezen in 4 dagen te kunnen afleggen. Een pasanggrahan bestaat in teekening, en verder bestaat voorbij Moeë-Goele geen vast verblijf, onder welks dak beschutting tegen wind en regen gevonden kan worden. Deze onderneming moet wel een goeden indruk geven van den toestand in deze streken. En toch, zonder te noemen de verschillende klewangaanvallen van 't vorig jaar al blijven zij ook in herinnering, doen de laatste berichten, waarbij ons het neerleggen van maar 26 vijanden wordt gemeld, ons toch andere gedachten krijgen. Ik weet niet of gelijktijdig alle vrouwen, ongeveer 80 naar ik hoor, zullen medetrekken; maar ook al zal er maar een beperkt getal gaan, groote, groote voorzichtigheid is bij deze, ja laat ik het maar bij het juiste woord noemen —onvoorzichtigheid meer dan noodig. Wij zijn hier niet gestemd om den moed te bewonderen noch om te declameeren: „Waar werd oprechter trouw dan tusschen man en vrouw ter wereld ooit gevonden?"

't Is kolonisatie, zegt men. Maar eilieve, wanneer ik nog in het Atjehverslag van Mei jl. lees: Met uitbreiding der proeftuinen voor Europeesche cultures wordt voortgegaan. Bij het heerschend g e b r e k a a n l e v e n s m i d d e l e n in het Meergebied voorziet de opbrengst dier tuinen eenigszins in de nooden der bevolking, uitvoer van aardappelen en boonen kan daarom niet plaats hebben. Ten behoeve der militaire bezetting van Takengön, die tot nog toe haar rijst van het land betrok, werd in verband met het vorenstaande rijst van de kust opgevoerd." Dit heet wel een tijdelijke schaarschte, maar deze staat in verband met een zeer onpraktische gewoonte van de bevolking dezer streken om op zeer uiteenloopende tijden in verschillende valleien haar land te beplanten, waarvan natuurlijk het gevolg is dat er voortdurend zekere schaarschte moet heerschen. Takengön wordt bezet door 4 groepen maréchaussées die de handen vol hebben. Zal voortaan deze post een grootere bezetting zien, nu voor de bescherming van vrouwen en kinderen meerdere kracht wordt vereischt? Wij hebben het nog niet vernomen. En dan de kosten der transporten enz. Maar genoeg hierover. Er is nog een andere zaak die te Koetja-Radja plotseling alle gemoederen in beweging gebracht heeft. Onze plaats mag prat zijn op de twijfelachtige eer, dat in haar midden het record der diefstallen in Indië gepleegd, geslagen is. De gouvernementskas is hier bestolen voor het eerbiedwaardig bedrag van *f* 321.000, zegge drie honderd een en twintig duizend gulden, een bedrag als nooit te voren de prijs is geweest voor welken handigen inbreker ook. We begrijpen er geen van allen wat van. We staan voor de kluis waar de som in geborgen was, we bezien ze van alle kanten en al weten we het, we kunnen het niet gelooven dat het geld er uit gehaald is. Het is ons allen, behalve den pleger(s) van de daad een raadsel, ook al hebben wij sinds Maandagmorgen 15 Juli den tijd gehad om onze hypothesen te stellen. Onderstellingen zijn er dan ook bij hoopjes. Maar laat ik vertellen wat ik weet. Zaterdag voor den diefstal had de ontvanger in zijn bijzijn door den inlandschen kantoorbediende geldkisten en kluis laten sluiten op de gewone wijze en op den gewonen tijd even voordat hij het kantoor verliet. De sleutels van de sloten op de kisten, waarin geldswaarde stak, in een andere kist opgeborgen en de sleutels van deze met die van de kluisdeur gelijk iederen dag door den ontvanger bewaard in een trommeltje meegenomen naar diens woning, waar dit dan in een zijner gesloten kasten werd opgeborgen. 's Avonds om 6 uur komt de wacht, die natuurlijk niets heeft opgemerkt. De Zondag volgt, niemand strekt dan zijn wandeling uit naar het eenzaam plekje achter het civiel bureau, waar de kluis staat en op den dag wordt er zelfs geen wacht bij geplaatst. Een uitstekende gelegenheid dus voor die haar weet waar te nemen. Maandag-morgen komt toevallig een luitenant-kwartiermeester op 't kantoor; hij werd eigenlijk, naar ik meen, den volgenden dag eerst verwacht, om gelden op te nemen. De ontvanger laat door zijn bediende kist en kluis open maken in zijn tegenwoordigheid. Er is niets dat hun opmerkzaamheid trekt. De ontvanger had de gewoonte om de hangsloten na sluiting met 't sleutelgat naar den wand te keeren; dit was ook nu zoo. Geen spoor van breuk of geweldsoefening. Niets, niets. De bewuste kist, waarvan de inhoud voorgaanden Vrijdag of Zaterdag nog was opgenomen, wordt geopend en nu is die inhoud verdwenen. Het raadsel is tot heden nog in het minst niet opgelost. Ongeveer 5 K.G. aan bankpapier is meegesleept b.v. *f* 82.000 ongeveer aan bankjes van *f* 25, en 't overige voornamelijk klein papier. Reeds ongeveer gedurende 8 maanden had de ontvanger gesukkel gehad nu eens met een slot binnen en dan buiten de kluis. Hij had bij elk voorkomend geval de autoriteiten daarvan in kennis gesteld. Ook de geledigde kist had aan haar slot gemankeerd. Is dat toeval of voorbereidend werk geweest? Niemand weet het. Niemand weet eenige aanwijzing te doen. De verdenking viel allereerst op de slotenmakers, die echter hun onschuld konden bewijzen. Op wie nu de verdenking valt durf ik natuurlijk niet te zeggen en noodig is 't al de gehoorde onderstellingen te verzwijgen. Niet verzwegen behoeft de aanmerking, dat het toch wel eenigszins onvoorzichtig is een waarde op zulk een eenzaam en aan het oog van voorbijgangers onttrokken plaats, hoe goed ook achter sloten geborgen, 's Zondags en trouwens elken tijd, als de kantoren gesloten zijn niet te laten bewaken en dat wel, nadat de verdachte geschiedenis met de sloten heeft plaats gehad. Zeer te betreuren is het dat de persoon en het gezin van den ontvanger, die hier nog steeds het algemeen vertrouwen geniet, van deze misdaad wellicht het onschuldig slachtoffer wordt. De algemeene wensch is hier dat dit nog worde afgewend. Of er nog iets zal gevonden worden ter opheldering van dit raadsel? Wij wanhopen. De bekende nummers zijn gepubliceerd. Waarom alle? Het bedrag der onbekende bankbiljetten *f* 121000 is echter nog groot genoeg. Intusschen onze hoop blijft om den ontvanger en ook om den dief — ik zou er bij kunnen voegen ook om onze politie dat de misdaad niet ongewroken blijve."

Vervolg op pag. 6

West-Indische Berichten.

Suriname. De ontwerp-verordening betreffende de verhooging van invoerrechten op sommige artikelen, benevens die tot verhooging van den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd zijn door de koloniale Staten met algemeene stemmen aangenomen, evenwel niet geheel ongewijzigd.

Zoo werd het invoerrecht op lucifers op 2.25 tot 2 gulden vastgesteld, terwijl bij amendement werd aangenomen, dat de verordening veertien dagen na de aankondiging in werking zou treden. Dit uitstel werd door de voorstellers in het belang van de kleine handelaren gevraagd, maar het is de vraag of dezen en niet de groothandel er het best bij zal varen, terwijl de koloniale kas er bij te kort zal komen.

Bij het debat werd op eene vraag van den heer Coutinho door den waarnemend gouvernements-secretaris, Staal, geantwoord, dat van den minister van koloniën telegrafisch bericht was ontvangen, dat deze bereid was mede te werken tot vervanging van het petroleumlicht in de stad door gas, overeenkomstig de voorwaarden van den heer Knotnerus.

O n z e W e s t teekent omtrent de gasverlichting te Paramaribo het volgende aan:

„De concessie zal verleend worden aan de Nederlandsch-Indische gasmaatschappij, waarvan de heer Knotnerus, die in April j.l. alhier vertoefde, directeur is. Deze maatschappij, die op vele plaatsen in Oost-Indië gaslicht levert, is een zeer soliede. Verleden jaar deelde zij aan de aandeelhouders 16 percent dividend uit. Onze aanstaande gasfabriek zal verrijzen bij het terrein van de vuilnisbelt aan Klein-Combé, waar de schietbaan zich bevindt. Een steiger zal aan den rivierkant worden gebouwd."

Een vrome wensch, die eindelijk in vervulling gaat!

Tot de vrome wenschen ten opzichte van deze kolonie behoort zeer zeker die, dat de kosten der koloniale huishouding mogen verminderen. Gemakkelijk gaat dit dan ook niet, want nauwelijks wordt in deze of gene richting op bezuiniging aangestuurd, of dadelijk verneemt men de klacht, dat het koloniaal belang daardoor wordt geschaad.

Zoo lezen we nu weer in een hoofdartikel, door O n z e W e s t aan het districtsbeheer gewijd, het volgende:

„Dit op den voorgrond plaatsende, is het een verkeerde maatregel geweest om de traktementen van de districts-commissarissen te brengen op een peil, dat geheel buiten verhouding staat tot de eischen, die aan dergelijke titularissen m o e t e n worden gesteld, menschen toch, die op allerlei gebied werkzaam moeten k u n n e n zijn. De vroegere traktementen waren reeds onvoldoende en dat men er, zoo nu en dan eens een geschikten commissaris voor kreeg, lag aan omstandigheden, die daartoe meewerkten. Beknibbelen op traktementen van ambtenaren van wier al of niet geschiktheid voor deze kolonie zoo enorm veel afhangt, getuigt van slecht beleid en van onvoldoende bekendheid met de oorzaken van den treurigen toestand, waarin deze kolonie, trots alle opofferingen van het moederland, blijft verkeeren."

Het is onzes inziens de vraag of de schrijver, die het blad deze woorden deed opnemen, zelf wel op de hoogte is van de oorzaken van den „treurigen toestand" der kolonie. Tot nu toe was vrijwel aangenomen, dat de achteruitgang der cacao-plantages door eene ziekte, waartegen zelfs het beste districtsbeheer niets zou hebben kunnen uitrichten, de hoofdoorzaak moet worden geacht voor de huidige malaise.

Voorts meenen we de vraag te moeten stellen of niet veeleer het feit, dat men voor de vroegere traktementen zoo menigen ongeschikten Commissaris kreeg „lag aan omstandigheden, die daartoe meewerkten", aan benoemingen te hooi en te gras van vriendjes en andere persona grata, die aan een goed bezoldigde betrekking moesten worden geholpen, doch voor wie in werkelijkheid hun belooning als weggeworpen geld kon worden geacht. En waar men naast de goeden, die arbeid leverden voor hun geld, zooveel nulliteiten zag optreden door „omstandigheden, die daartoe meewerkten", gaat het niet aan om op den toestand eener vroegere Misswirtschaft de aanspraken te gronden van deze zeker hoogst nuttige en gewichtige, maar toch niet alvermogende categorie van ambtenaren.

Het artikel in O n z e W e s t, dat in zijne overdrijving veel heeft van een pleit in eigen zaak, doet ons weer de bezwaren onderkennen, waarmede men in

deze kolonie te worstelen heeft, om er de huishouding op rationeelen voet in te richten.

De heer Wardle, die op verschillende plaatsen in de kolonie naar water boorde, heeft thans in het district Nickerie op de plantages Hazard en Waterloo boringen verricht, welke respectievelijk 130000 en 550000 liters per dag opleverden.

Naar aanleiding hiervan schreef men uit Nickerie aan Onze West het volgende:

„Opent zich niet de mogelijkheid voor den vooruitgang van landbouwkundige belangen in het district als wellen worden ontdekt gelijk aan die op Waterloo?

Het doorslaan van grootere pijpen tot een even overvloedige waterbedding zou een hoeveelheid water verzekeren voor een betrouwbaar besproeiingsplan in ons district. Deze mogelijkheid in een district, zoo goed geschikt voor rijstcultuur, mag in de kringen van landbouwkundigen wel onder de aandacht worden gebracht, om landbouwers zoowel als belanghebbenden aan te moedigen tot het samenstellen van een besproeiingsplan.

Zou een goed plan met eenig kapitaal niet den vrijwilligen steun van het gouvernement verkrijgen om het tot stand te brengen?

Voor de welvaart van ons district mag het wenschelijk heeten, dat eenige geschikte personen een ontwerp weten samen te stellen, dat goed succes waarschijnlijk maakt."

Aan de Nieuwe Courant werd betrekkelijk dit schrijven opgemerkt dat de schrijver zich de irrigatie van rijstvelden van een geheel district wel wat al te gemakkelijk voorstelt.

Op Java rekent men dat men voor de besproeiing van één bouw (7096 M²) rijstveld gemiddeld 1 liter in de seconde of 86.410 liter per etmaal noodig heeft; als men nu een waterbedding vindt een overvloedig als de thans aangetroffene zal men in het geheel kunnen beschikken over eene hoeveelheid van 1.360.000 liter per etmaal, juist genoeg om nog geen 16 bouws of 11 hectaren te irrigeeren; bij afwisselende besproeiing zou men dit cijfer hoogstens kunnen brengen tot 22.

Dit is toch wat weinig voor een heel district en daarom is het aan gegronden twijfel onderhevig of het door den schrijver geopperde besproeiingsplan wel ooit, op deze gegevens althans, tot stand zal komen, meent de zegsman van het haagsche blad.

Van Vreemde Koloniën.

Belasting in arbeid. De overste von Morgen, dien wij reeds in ons vorig nummer noemden, schreef betreffende het belastingvraagstuk voor Kameroen het volgende in de Deutsche Kolonial Ztg.:

Wat de belasting voor de inboorlingen aangaat, ben ik van meening dat de hoofdelijke noch de hutbelasting tot bevredigende resultaten voert. De laatste wordt aldus ontdoken, dat men bijzonder groote belastinghutten bouwt, waarin meerdere huisgezinnen worden ondergebracht. De eenige werkelijk goede belasting, die ook uit een oogpunt van beschaving van beteekenis is, zou wellicht de arbeidsbelasting zijn. Zonder inheemsche arbeiders kunnen we in de tropen niets beginnen, kunnen we vooral in Kameroen, welks toekomst op het gebied der landbouwondernemingen ligt, niet vooruit komen. De inboorling van Kameroen is echter moeilijk tot den arbeid te bewegen. De weelderige natuur doet hem voor zijn onderhoud bij geringen arbeid de vruchten in den schoot vallen. En dan komt daar nog bij dat het meestal de vrouwen zijn, bij uitzondering mannelijke slaven, die dat weinigje arbeid verrichten.

„Het begin eener arbeidsbelasting, is wel is waar in enkele deelen der kolonie gemaakt, maar het stelsel is er nog niet doorgevoerd zelfs niet daar, waar onze machtsverhouding het toelaat. Zoo zouden alle langs de bestaande of ontworpen verkeerswegen wonende stammen tot instandhouding of aanleg moeten worden aangetrokken. De inboorling is ook moreel verplicht eene belasting in arbeid op te brengen, want zonder de bescherming der regeering zou menige stam door de buren worden vernietigd. Zonder wegen ook, die hen in verbinding brengen met de kust en die de europeesche voortbrengselen binnen hun bereik brengen, kan er geen sprake zijn van een beschavenden invloed op de inboorlingen in het binnenland. Evenals bij ons in Duitschland de schoolplicht is ingevoerd, moet in de koloniën een arbeidsplicht ingevoerd worden. Zoolang die er niet is kan de ontwikkeling der kolonie niet verzekerd worden; de regeering moet in elk geval voor voldoende arbeidskrachten zorgen. De arbeidersvraag is nu en ook voor de toekomst wel de belangrijkste voor Kameroen."

Overste von Morgen stelt zich dan voor, dat de districtscommissarissen in Kameroen, ieder voor zijn district, zullen uitmaken hoe en voor hoe langen duur arbeid door de inboorlingen zal worden gepresteerd.

Niet alleen in Kameroen maar ook aan de andere zijde van het zwarte werelddeel, in Duitsch Oost-Afrika, doet zich de vraag naar arbeiders nijpend gevoelen, en de planters in Oesambara zijn kwalijk te spreken over den huidigen gouverneur, von Rechenberg, die in tegenstelling met zijn voorganger niet van den minsten dwang in dit opzicht wil weten. De planters hadden gehoopt, dat Excellenz Dernburg, die een reisje door de kolonie maakt, hun kant uit zou komen om hem hun nood te kunnen klagen, maar daar schijnt weinig van te zullen komen, daar de reis van den minister klaarblijkelijk in hoofdzaak beoogt zich eenigermate uit eigen aanschouwing in te lichten omtrent de wenschelijkheid van een verder doortrekken van den spoorweg van Dar-es-Salam naar het binnenland.

Naar het ons voorkomt schijnt echter alles in de verschillende koloniën in Afrika er op te wijzen, dat men het niet zonder dwang meent te kunnen stellen, om de ontwikkeling dier landen te erlangen.

In den Congo-staat zien we ons oude cultuur-stelsel eenigermate belichaamd, terwijl in verschillende engelsche koloniën in die streken de dwang indirect wordt uitgeoefend door eene belasting in geld, welke de menschen niet kunnen opbrengen en nu in onbetaalden arbeid, dus in den vorm van heerendiensten, moeten kwijten.

Italiaansch Somaliland. In den zomer van 1906 waren tegen den koninklijken commissaris voor deze kolonie, Mercatelli, verschillende beschuldigingen gericht, die tot een ernstig onderzoek naar de toestanden aldaar leidden, een onderzoek, waaruit de onhoudbaarheid dier beschuldigingen bleek en dat tevens iets meer dan tot nu toe van deze kolonie bekend was aan het daglicht bracht, door het rapport van den waarnemenden gouverneur, kapitein Cerrina Ferroni. Ferroni houdt de kolonie voor zeer waardevol, niet alleen voor de toekomst, doch ook nu reeds. De nabij de kust gelegen deelen zijn genoegzaam bekend, om te kunnen zeggen, dat zij vruchtbaar zijn en van water voorzien of gemakkelijk daarvan te voorzien, dicht bevolkt en rijk aan vee, terwijl ze thans reeds zooveel opbrengen, dat ze na de eigen behoeften te hebben gedekt een deel van die opbrengst kunnen uitvoeren.

De kolonie werd tot voor korten tijd door eene maatschappij bestuurd, waaraan de uitoefening der souvereine rechten onder medewerking van den koninklijken commissaris was verleend. Men had hier nog eens de proef genomen met eene Chartered-Company, welke proef evenwel thans losgelaten is, daar in de plaats der oude maatschappij eene nieuwe moet treden, die met een kapitaal van 10 tot 20 millioen lires zich zuiver op de economische ontwikkeling van het land zal toeleggen en dus niets meer met het bestuur zal hebben te maken. De italiaansche regeering wil der nieuwe maatschappij een rente van 3 percent op haar kapitaal garandeeren, waarvoor de in- en uitvoerrechten aan den staat toekomen.

De het eerst voor ontwikkeling in aanmerking komende streken zijn die langs de Webbi-Sjebeli en Dsjoeb, welke laatste rivier de grens uitmaakt tusschen het italiaansch gebied en Britsch Oost-Afrika. Aan den bovenloop van de Dsjoeb begint de italiaansche vestiging te Loegh zich reeds tot een handelscentrum van eenig gewicht te ontwikkelen. De Italianen zouden ook gaarne Kismajoe, dat aan den mond van de Dsjoeb zich in engelsche handen bevindt, in hunne macht bekomen, en er is hunnerzijds reeds een balletje opgeworpen voor een ruil van het noordelijk deel der kolonie met kaap Guardafui tegen Kismajoe. Dat noordelijk deel aan Britsch Somaliland grenzende in de nabijheid van het gebied van den dollen mollah brengt hen toch telkens in ongelegenheid, zoodat ze gaarne voor wat beters b.v. voor Kismajoe deze strook zouden willen ruilen. Het is slechts de vraag of Engeland zal willen toehappen.

Zooals de Italianen in Erythrea de noordelijke buren van Abessynië zijn, grenst hun deel van Somaliland aan het zuiden van dit land, waar wellicht in nabije toekomst belangrijke gebeurtenissen zich zullen afspelen, ten ware de door den negus, Menelik, getroffen maatregelen voor zijne opvolging ook na zijn dood blijven erkend. In elk geval staat te voorzien dat Abessynië geleidelijk steeds meer zal worden ontsloten, wat bij eene goede buurschap, welke nu voorloopig tenminste verzekerd schijnt, aan de italiaansche koloniën geen windeieren zal leggen.

Intusschen groeit ook in Italië de belangstelling aan in de koloniale politiek. Daarvan getuigt o.a. de, den 26sten Maart 1906 tot stand gekomen oprichting van het Istituto Coloniale, eene koloniale vereeniging, die haren oorsprong vond in het te Asmara gehouden koloniaal congres. Tot deze nieuwe vereeniging zijn de voornaamste italiaansche koloniaal-politici, kooplieden, industrieelen, ook vereenigingen, als het Aardrijkskundig Genootschap, en besturen, als het Emigratie-Commissariaat toegetreden. Als pre-

FEUILLETON.

De vrouw in de Indische maatschappij.

De dessavrouw.

Behoudens enkele gunstige uitzonderingen, waarbij men er van spreken kan, dat de vrouw maatschappelijk werk verricht, wordt door de vrouwen in de hoogste standen der Javaansche maatschappij eigenlijk geen noemenswaardige arbeid gepresteerd; hoogstens leggen zij zich toe op batikwerk of een of ander handwerkje; het ruwe werk past voor een hooger geplaatste niet; „daar heeft ze haar menschen voor." Weliswaar begint ook hierin reeds verandering te komen en leeren dochters uit adelijke families meerdere dingen, die haar een ruimeren blik geven en haar in de gelegenheid stellen haar tijd nuttiger te besteden, maar ook dan nog is van arbeid eigenlijk geen sprake.

Groot is hierbij de tegenstelling met de gewone vrouw uit het volk. Haar geheele bestaan is werken. De vrouw, die in de stad een betrekking bekleedt, bijvoorbeeld als naaister, heeft wat meer vrijen tijd, dan de doorslag-Inlandsche vrouw; maar dan moet zij toch des avonds in huis nog voor alles zorgen. De zwaarste taak rust intusschen op de vrouw, die een huisgezin heeft in de dessa. En aangezien zij het grootste contingent vormen, wil ik hier een en ander omtrent haar bezigheden, haar huiselijk leven en haar omgeving bespreken.

Reeds als klein kind begint haar taak: men ziet kinderen, die nauwelijks zelf flink ter been zijn, een broertje of een zusje op den rug dragen. Tot haar huwelijk helpt het meisje de ouders bij hunne bezigheden; toch is haar werk in die jaren betrekkelijk licht. Als zij huwt, wat gewoonlijk op zeer jongen leeftijd is, begint haar eigenlijk leven, wat men stellig niet gemakkelijk zal noemen. Van het houden van dienstboden is geen sprake; bijgevolg moet iedere Javaansche vrouw haar eigen huishouding doen. In algemeenen zin zijn haar voornaamste bezigheden:

1°. het klaarmaken van het eten, en

2°. het schoonhouden van het erf, als hare vaste huiselijke plichten.

Bovendien helpt zij haar man:

1°. bij het maken van allerlei vlechtwerk, voor huis en erf, van bladeren, bamboe of rottan;

2°. in zijn arbeid op het rijstveld, bij het wieden van onkruid;

3°. in het dragen van aardvruchten, enz.;

4°. bij het maken van de kleederen voor zoover dit in huis gebeurt.

Behalve deze vaste bezigheden heeft zij gewoonlijk nog een of meer bijbaantjes, die bestaan in:

1°. het eten gereedmaken voor een warong, die zij onderwijl beheert;

2°. het batikken van kleedingstukken;

3°. het blauwverven van goederen door middel van indigo;

4°. spinnen en weven (voor baadjes);

5°. het maken van aardewerk;

6°. het naar de passar brengen van landbouwproducten en van alles wat in huis gemaakt wordt en niet voor eigen gebruik bestemd is;

7°. het uitplanten, oogsten en stampen van de rijst;

8°. het fungeeren als vroedvrouw of

9°. als masseuse;

10°. het verkoopen van inlandsche medicijnen.

Ten slotte is de vrouw ook werkzaam in de suikerriettuinen, in de suikerfabriek, in de tabakloodsen en bij andere cultures.

Dat er aldus van onderhoud van huis en kleeding niet veel komen kan is duidelijk, en dat de inlandsche vrouw zich niet druk maakt met de opvoeding van haar kroost, evenzeer. Ze kan in den regel naaien, maar doet dit onbeholpen; wanneer ze het geld er dus eenigszins voor missen kan, worden de kleeren klaar gekocht, of wel ze geeft een stuk eigen weefsel aan den inlandschen kleermaker, die voor een kleinigheid het kleedingstuk afwerkt. Maar soms is dit ook nog te veel voor de kas en behelpt zij zich met haar eigen grof naaisel. De kinderen krijgen gewoonlijk een nieuw kleedingstuk met het Nieuwjaar en dragen dat tot het totaal versleten is; tot op zekeren leeftijd doen de kinderen het er dan maar geheel of gedeeltelijk zonder.

De inrichting is uiterst primitief. Het meubilair bestaat gewoonlijk slechts uit een paar baleh-balehs, een paar mandjes, een keteltje en een paar kommetjes, een kist voor de overtollige kleeren en eenig aardewerk (keukengereedschap). Des avonds brandt somwijlen een walmend olielampje zonder glas. Er valt dus weinig te onderhouden, maar zelfs dat weinige ziet er dikwijls alles behalve smakelijk uit. Behoudens enkele uitzonderingen vindt men in de woning van de gewone dessalieden niets wat op luxe gelijkt, en dit heeft ook weinig zin, daar zij hun leven meer buiten- dan binnenshuis slijten. Het eigenlijke woonvertrek dient bijna uitsluitend voor nachtverblijf.

Natuurlijk leeren in deze omstandigheden de kinderen zichzelf al heel spoedig redden, en behoeft men zich niet te verwonderen een klein meisje te zien van een jaar of vier, dat de djagong voor het ontbijt zit te roosteren, of een bundeltje brandhout verzamelt en ter bestemder plaatse brengt. Het is een eigenaardig verschijnsel, dat kleine inlandsche meisjes in de dessa dikwijls zeer handig zijn en vlug van begrip, terwijl zij later nauwelijks bruikbaar zijn om in een Europeesche huishouding het gewoonste werk te doen. Goede bedienden zijn op het land dan ook in den regel van kinds af in huis en daardoor geschikt geworden; een gewone dessavrouw, hoe zwaar en veelzijdig de arbeid ook is dien ze presteert, mist in doorslag de handigheid en het vlugge begrip, die voor een inlandsche bediende noodwendig zijn.

In een volgend artikel wensch ik eens aan te toonen, welken invloed de vrouw zooal uitoefent in haar huis en in hare omgeving.

T. t. H.

(Wordt vervolgd).

sident is de gewezen onder-minister, de Martino, als vice-president de gewezen minister van buitenlandsche zaken, di San Giuliano, gekozen.

Katoen-industrie in Engelsch-Indië. Een kopstuk in de katoen-industrie van Bombay schreef o.a. het volgende aan de Times of India:

„Er worden wel eens vergelijkingen gemaakt tusschen de indische katoenfabrieken en die in Japan, en dan heet het dat de laatste in dertig jaren meer vorderingen hebben gemaakt dan wij in zestig. De winsten der japansche fabrieken zijn grooter, het aantal getouwen enzoovoort neemt sneller toe, en er wordt gezegd dat de handel van Bombay met het Verre Oosten in de nabije toekomst ernstig zal lijden. Het kan niet worden ontkend, dat Japan groote vorderingen heeft gemaakt, maar menschen, die vergelijkingen trekken tusschen Indië en Japan moeten niet uit het oog verliezen, dat de industrie daar daadwerkelijken steun erlangt van de regeering, terwijl die steun hier absoluut ontbreekt. Om te beginnen wordt de afzet in het binnenland beschermd door een tarief-muur en van dien afzet verzekerd, is het geen wonder, dat de Japanners evenals de Duitschers voordeelige markten buiten hun land zochten. Maar dat is niet alles. Zij zijn dichter bij de markt, hebben het voordeel van lage vrachten op gesubsidieerde stoomers, terwijl het een open geheim is, dat de mantsjoerijsche spoorweg hun de voorkeur geeft boven hunne mededingers...... Voorts is in het voordeel van Japan dat drie vierden der fabrieken daar geheel met vrouwen werken, terwijl in Indië vrouwen alleen voor het haspelen worden gebezigd, zoodat de vrouwenarbeid slechts een derde tot een vierde uitmaakt van het totaal."

Voorts wordt in Japan veel meer aan ambachtsonderwijs gedaan en daar veel ten goede bereikt door uitzending van honderden jongelieden naar de groote industrieele centra in den vreemde, terwijl daar in Indië zoo goed als geen sprake van is. Wanneer men dit alles in het oog houdt, kan de huidige toestand der Indische katoen-industrie alleszins bevredigend worden geheeten en de toekomst met gerustheid tegemoet gegaan. Al moge de mededinging van Japan de indische katoen hare voorname plaats op de markten in het Verre Oosten doen verliezen, dan is er nog geen reden tot ongerustheid, waar in den laatsten tijd — l'histoire se répète — de vraag naar het indische katoenfabrikaat zich weder op de engelsche markten, die van het europeesche vasteland en in den Levant doet gevoelen.

Amerikaansche ondernemingsgeest. In ons vorig nummer werd uit de indische bladen een stukje overgenomen betreffende een New-York-Herald-man, die in Indië een kijkje was komen nemen om na te gaan, of daar ook plaatsing van amerikaansch kapitaal mogelijk was, waarbij hij tot de conclusie zou zijn gekomen, dat aan het vreemd kapitaal in onze kolonie te groote bezwaren zouden in den weg staan. Het is een oude klacht tegen het streven der nederlandsch-indische regeering om de kolonie te behoeden voor eventueele verrassingen van de zijde van vreemde avonturiers, een streven, dat ook bij andere koloniale mogendheden voorzit. Terwijl intusschen het vreemde kapitaal in Nederlandsch-Indië, zoodra het aan dezelfde voorwaarden voldoet als het nederlandsch, of nederlandsch-indisch, hiermede op gelijken voet wordt behandeld, ziet men echter o.a. juist in de amerikaansche koloniën, zoodat het vreemd is een Yankee zijne ergernis te zien betoonen over de nederlandsch-indische toestanden, eene besliste bevoorrechting van het amerikaansch kapitaal.

Om even bij de Philippijnen stil te staan zien we daar b.v. de kustvaart slechts aan schepen onder amerikaansche vlag toegestaan, evenals in onze kolonie de nederlandsche vlag bevoorrecht is, maar die bevoorrechting strekt zich in den philippijnschen archipel b.v. ook uit tot de paarlvisscherij, waartoe slechts Amerikanen of Philippijners worden toegelaten, terwijl men onlangs weer in de manillasche bladen kon lezen, dat streng de hand zou worden gehouden aan de verplichte registratie, alleen voor vreemde, niet-amerikaansche of niet-philippijnsche firma's voorgeschreven, die dus op straffe van een zware boete o.a. zich aan een hoog registratie-recht hebben te onderwerpen, dat hun tegenover de amerikaansche en philippijnsche concurrenten in het nadeel brengt en slechts dienstig kan zijn om het vreemde kapitaal af te schrikken, wat dan ook in de bedoeling ligt der amerikaansche wetgeving te Manilla.

Het is dan ook onzes inziens ten zeerste de vraag of het den New-York Herald-man te doen was om een ernstig onderzoek naar bona-fide-plaatsing van amerikaansch kapitaal en of het niet veeleer in de bedoeling lag de mogelijkheid te onderzoeken voor eene amerikaansche kapitaal-politiek in onze kolonie, zooals b.v. uitging van een Bermudes-Asphalt Co. in Venezuela. Zulke concerns kunnen we in Indië best missen en behooren uit de kolonie te worden geweerd.

Straits en opium. De anti-opium-luitjes in Engeland houden niet op en zoo is nu door den gouverneur der Straits-Settlements eene Commissie benoemd uit niet-ambtelijke ingezetenen, ten einde een onderzoek in te stellen naar de opium-quaestie, met betrekking op deze kolonie.

De Straits-Budget meent te mogen aannemen, dat het rapport der commissie zal uitloopen op een veroordeeling van het opium-schuiven en een voorstel om hieraan een einde te maken. Het dan eventueel te verwachten verbod zal aan de kolonie de uit het opium-middel getrokken inkomsten ontnemen, en zulks juist op een oogenblik, nu de kolonie er financieel moeilijk voorstaat, tengevolge van de poging o.a. om de Tandjong Pagar Dokken als een gouvernements-onderneming te exploiteeren, terwijl belangrijke openbare werken moeten worden uitgevoerd. Wat het verlies van het opium-middel voor de Straits zou beteekenen blijkt genoegzaam uit de cijfers, die uitwijzen dat op een raming van 9.123.229 dollars aan inkomsten voor dit jaar gerekend wordt dat het opiummiddel daartoe voor een bedrag van 4.354.000 dollars of nagenoeg de helft van het totaal zal bijdragen. De vraag dient dus wel te worden overwogen op welke wijze dit verlies zal kunnen worden gecompenseerd.

Het blad acht het blijkbaar niet meer dan billijk dat het moederland daarvoor zal opdokken in den vorm van een subsidie en loslating van de van de kolonie geheven militaire contributie, doch vreest het dat men in Engeland de billijkheid niet zoo zal inzien, zoodat de kolonie zelve er voor zal moeten opkomen, en de inlandsche bevolking het gelag betalen zal. Dit zooveel mogelijk te voorkomen of te beperken meent het blad, dat de taak is van de niet-ambtelijke leden van den Wetgevenden Raad der kolonie.

Het is, dunkt ons, wel eenigszins vreemd, dat de engelsche humanitairen zich zoo warm maken voor het opium-verbod in het Verre Oosten en niet tegelijk aandringen op het alcoholverbod. Of zouden er onder hen zijn, die belang hebben bij de vervanging van het opium als genotmiddel door het veel verderfelijker gif uit de engelsche distilleerderijen? Dat is geenszins onmogelijk.

INGEZONDEN.

Aan de Lezers van den „Indischen Gids."

In de Augustus-aflevering van den „Indischen Gids" wijdt de Redacteur een kort woord aan mijn, door ZEd. geweigerd, antwoord op zijne kritiek in genoemd tijdschrift van Mei ll., welk antwoord is opgenomen in dit blad.

De heer M. constateert, dat hij mijn boek „Gewone Dwaalbegrippen op Muntgebied" er op nagelezen heeft.

Dus toen hij zijn uitval schreef tegen mijne brochure „Ons Koloniaal Beleid in de naaste toekomst", toen hij mijn artikel bestreed over „Muntpolitiek in Ned.-Indië", naar aanleiding van de dollar-guldenkwestie op Oost-Sumatra, toen had hij mijn voornaamste geschrift over de muntvraag niet eens gelezen!

Zoo worden kritieken geschreven.

Maar dat boek („Gewone Dwaalbegrippen op Muntgebied") was den heer de Meyier „bij kennismaking een teleurstelling". Waarom?

Wat was er onjuist in? Of wat was anders de oorzaak van de teleurstelling? Daaromtrent zwijgt de heer de M., voor welk zwijgen wel eene deugdelijke reden zal bestaan, maar dan had ook heelemaal geen oordeel uitgesproken moeten worden.

Dan spreekt de heer de M. over mijn dubbelen standaard zonder vaste waardeverhouding. „Het is een volgens hem", aldus de heer de M., „eenvoudig middel om uit de moeilijkheden te komen, waarvoor geen internationale overeenkomst noodig is". Weet de heer de M. niet, dat er iets ligt tusschen het verschijnen van dat boek (1898) en thans (1907), nl. de muntwet van 1901? [1])

Wat in 1898 rechtvaardig en nuttig was, zou nu onrechtvaardig kunnen zijn. En dit is bij ons inderdaad zoo door genoemde muntwet, die echter niet geldt voor Indië, al heeft zij tot heden feitelijk dezelfde economische gevolgen voor Indië, als ware zij ook daarvoor geldig.

Het geheele betoog in „Gewone Dwaalbegrippen" berust volgens den heer de M. op de stelling, dat geld eene gewone koopwaar zou zijn, gelijk iedere andere.

De Directeur der Belgische Munt, Alph. Allard, had in zijn boek „Dépréciation des Richesses" het tegendeel beweerd. De gronden, waarop Allard zijne stelling „Geld is geene gewone koopwaar" verdedigde, zijn door mij één voor één behandeld en als ondeugdelijk verworpen. Welnu, als de heer de M. meende, dat Allard gelijk had contra alle vakkundigen van groote reputatie, Mr. Pierson en Mr. van den Berg incluis, en contra ondergeteekende, dan had hij moeten aantoonen, dat mijne bestrijding in ten minste

* Dat treurige product van gewetenloosheid in samenwerking met schuldige onwetendheid! Men leze daaromtrent mijne twee Open-Brieven aan de Leden der Staten-Generaal en daarna „Ons Koloniaal Belid in de naaste toekomst."

Indische Kiekjes.*

Een Taon Baroe.

Omringd door bergen, ligt een dessa verscholen tusschen 't groen, vredig rustig anders, maar nu op dezen dag vol beweging, vol bont gewoel, een kleurenmengeling als van een kaleidoskoop.

Het is oudejaarsdag, een geknal van vuurwerk toont aan, dat er iets bijzonders is; menschen stroomen af en aan om op de passer hun inkoopen te doen. Langs den weg zitten tal van bloemenverkoopsters, wel twintig op een rij, met hoopen bloemen voor zich: melaties, kenanga's, tjempaka's, katjapiering, fijn gesneden pandan-bladeren met muskus vermengd, tandjong-bloemen en nog andere soorten, meer geliefd om hun helle kleuren dan om de zoet-bedwelmende geuren.

Waar blijven zij met al deze bloemen? vraagt men zich onwillekeurig af. Maar geen nood, de inlander weet er wel weg mee.

De pas schoongemaakte graven worden ermee bestrooid, op alle kruiswegen worden bloemen neergelegd om booze geesten te weren.

Tusschen de kleeren, die op nieuwjaarsdag worden gebruikt, worden bloemen gelegd. De vrouwen prijken ermee in 't haar.

En zoo nadert oudejaarsavond.

De huizen en huisjes worden verlicht, de tafels in 't voorhuis zijn gedekt en beladen met borden vol koek.

De gasten komen binnen en de kopjes met koffie worden rondgebracht.

De kinderen voor op straat steken vuurwerk af onder gelach en gejoel.

Vuurpijlen, voetzoekers, bommen, bengaalsch licht verhoogen de pret, — zoo neemt men afscheid van het oude jaar.

Dan is eindelijk de lang verwachte dag aangebroken, het is Taon Baroe.

Netjes uitgedost, ziet men ze flaneeren langs de wegen; allen hebben ze vandaag hun mooiste kleeren aan; de anders zoo smerig gekleede inlander is op nieuwjaarsdag op zijn keurigst.

Kinderen met fluweelen baadjes — paars, rood, groen of blauw — of van gebloemde effen zijde in alle kleurenschakeeringen, zweven, als evenzoovele bonte kapelletjes, tusschen 't groen; de meisjes met wit bepoederde of liever wit gekalkte gezichtjes — want de bedak wordt er nat met den vinger op gesmeerd — en met zwart om de oogen, langs de wenkbrauwen.

Voor deze gelegenheid zijn de bruine beentjes in kousjes gestoken, en met fluweelen slofjes aan de voeten wandelen zij deftig naar de familieleden toe.

Als zij terugkomen hebben zij sloffen en kousen in de hand; zij voelen zich veiliger op haar bloote voetjes.

De jongens vermaken zich met vuurwerk af te steken, terwijl de meisjes met neergeslagen oogen in een hoekje zitten, nu reeds voelend haar minderwaardigheid als vrouw.

Bij slametans en nieuwjaarsfeesten blijven de vrouwen steeds achter de schermen; zij zijn de dienende geesten, die zorgen dat het den mannen niet aan lekker eten ontbreekt.

Reeds dagen van te voren zijn zij bezig geweest met bakken en koken en 't naaien van baadjes voor man en kinderen.

Hier in deze wereld is de emancipatie der vrouw nog niet doorgedrongen; deze vrouwen vragen nog niet om gelijke rechten voor man en vrouw.

Zij werken als lastdieren, kalm, gewillig, niet beter wetend of het hoort zoo. Maar o wee, als zij reden heeft tot jaloezie; dan is zij een furie gelijk, dan weet zij haar eigen rechter te zijn.

In zoo'n geval moet de mededingster het ontgelden; een tjobeh met fijngewreven lombok wordt klaargemaakt en de schuldige opgezocht, en onverwacht krijgt deze een klets sambal in haar gezicht. Dan nog eens en nog eens, en de ongelukkige, die niets meer zien kan, krijgt nog een paar vegen om haar ooren en op 't gelaat. Zoo koelt een jaloersche Javaansche haar wraak.

Maar keeren wij terug tot de Taon Baroe, die reeds in vollen gang is.

Kleine wagens als bakken op twee wielen rijden af en aan met bont uitgedoste vrouwen en kinderen; zij genieten allen, vrij, vroolijk, onbezorgd, zich niet bekommerend om den dag van morgen.

Om zich die mooie baadjes, sarongs enz. aan te schaffen, hebben zij padie, vruchten, rijst en wat hun stukje land nog meer opbracht verkocht. Zij willen mooi zijn op dien dag, smullen en genieten, en den daaropvolgenden dag ook nog; maar dan...... gaat alles naar 't pandhuis om misschien nooit weer ingelost te worden — „auf ein nimmer Wiedersehen!"

De oude plunje wordt weer aangetrokken en alles gaat den ouden sleurgang, tot een volgende Taon Baroe.

Alleen de Chineezen lachen nog lang in hun vuistje, zij hebben goede zaken gemaakt; bergen vuurwerk hebben zij verkocht met een zoet winstje, sitsjes en katoentjes gingen grif van de hand, en komt alles in het pandhuis terecht, dan profiteeren weer de langgestaarte broeders ervan.

Arme, geplukte Javaantjes, gij viert uw Tâon Baroe, maar de Chineesjes worden er rijk van!

A. v. MAARSEVEEN.

*) Van de schrijfster, die ook in ons blad wel eens een feuilleton plaatste, nemen wij dit schetsje uit het Damesweekblad voor Indië over.

één van de behandelde punten onjuist was. Maar de heer de M. deed dit niet, heeft op muntgebied trouwens nog nooit iets aangetoond. In casu heet het eenvoudig:

„In het ontzenuwen dezer redeneering", nl: van Allard, „is de schrijver o.i. niet geslaagd".

Nog eens, „zoo worden kritieken geschreven!

Nog één zin van het korte stukje van den heer M.:

„..... al zal hij moeten toegeven dat de praktijk in alle landen met geregelde muntstelsels van den zilveren standaard met vrije aanmunting is moeten terugkomen".

En welke economische gevolgen had het verbod van vrije aanmunting dan in Duitschland, in Nederland, in Ned.-Indië, in Britsch-Indië en elders? Moeten terugkomen.

En ik zou dit erkennen!

Zóó oppervlakkig leest de heer de M. In het artikel zelf, dat hij bespreekt, schrijf ik nog:

„Waarom toch zou Nederland niet vrij geweest zijn? Duitschland zijn leger of Engeland zijn vloot gezonden hebben, indien wij, evenals bijv. Engeland, Mexico of zoovele andere Staten, den vrijen handel ook toen gehuldigd hadden en ons met duurte of goedkoopte van het overal en dagelijks voorkomende handelsartikel, het geld, heelemaal niet bemoeid hadden?

Ik heb die bewering onder allerlei formuleeringen zóó dikwijls gelezen, dat ik toch wel eens graag zou zien, dat iemand aantoonde, dat Nederland" (of welk ander land ook) „op gronden van recht, billijkheid, volksbelang, vrees voor het buitenland of wat dan ook, gedwongen was, alle bestaande contracten van natuur te doen veranderen en het voor alle toekomstige ruilingen zoo goed als onmogelijk te maken om zilver als het ééne ruilmiddel te gebruiken."

Die staten zijn, volgens den heer de M., „van den zilveren standaard moeten terugkomen". Van iets terugkomen doet men, als men tot iets is overgegaan. Maar dàt was het geval niet; bijna al die staten hadden van ouds het zilver gehad, het zou dus in ieder geval hebben moeten zijn: den zilveren standaard hebben moeten laten varen. Maar van dat moeten is nooit ergens sprake geweest.

Gelukkig dat de Redacteur van den „Indischen Gids" op ander gebied zijn taak van voorlichter ernstiger opneemt, want anders zou het er met dat tijdschrift treurig uitzien. Zeker is het gemakkelijk, zonder eenige motiveering te verklaren: dit boek heeft mij teleurgesteld, in dat betoog is de schrijver niet geslaagd e. d., maar even zeker is het zeer onwetenschappelijk en tevens onbillijk.

Aan de Redactie van dit blad mijn dank voor de plaatsing.

's-Gravenhage, 26 Aug. 1907.

M. J. WIESSING.

NASCHRIFT. Mijn artikel in het „Kol. Wkbl." over „Muntpolitiek in Ned.-Indië" heeft zijn doel bereikt; de dollar-guldenkwestie zal bij Rijkswet geregeld worden; dit blijkt uit het laatste jaarverslag van de Javasche Bank.

Vervolg Oost-Indische Berichten.

Corax schrijft in het jongste Weekblad voor Indië, omtrent de reeds zoo lang brandende kwestie: Onderwijs in het Nederlandsch aan Inlanders o.a. het volgende:

Vaak is de vraag gesteld omtrent de al of niet wenschelijkheid, den Inlander de Nederlandsche taal te leeren.

De Regeering acht dit wel noodig, althans voor een bepaalde rubriek van Inlanders, en 't Nederlandsch is op de 1ste klasse Inlandsche scholen als leervak ingevoerd.

Me dunkt, dit is goed gezien. Bij den meer ontwikkelden Inlander treedt het streven om zijn kinderen Hollandsch te laten leeren sterk op den voorgrond. De Regeering bemerkte dit natuurlijk ook, en om de schromelijke tekortkomingen op 't gebied van 't onderwijs voor den Inlander eenigszins goed te maken, zette men de deur der Europeesche school wagenwijd voor den Inlander open; aldus van den regen in den drop komende.

De tegenwoordige directeur van E. O. en N. is een te scherpzinnig man om de fouten, welke zijn voorganger maakte, niet in te zien.

Maar men kan een andermans feilen met groote scherpzinnigheid begrijpen en zelf op een dwaalweg wezen.

De heer Pott wil scholen hebben: scholen voor Inlanders, voor Chineezen, ambachtsscholen, maar waar haalt men 't onderwijzend personeel vandaan? Men kan een inferieur zootje onderwijzers wellicht bij elkaar scharrelen, doch dan is een allertreurigst fiasco zeker.

Eerst 't onderwijzend personeel en dan pas de school.

Staat 't Gouvernement wellicht voor een onmogelijkheid?

Volstrekt niet, als het maar over de brug komt en niet 't penny-wise en pound-foolish betracht.

Als de Regeering inderdaad inziet, dat 't behoud der koloniën zit in een totale omkeering der sociale toestanden, dan moet ze tevens begrijpen, dat de kwestie niet loopt over duizenden maar over millioenen.

Wat de jaren misdeden, kunnen de weken niet goedmaken!

Ik geloof dat 't met al die plannen niet zoo heel erg gemeend is.

Er zijn geen onderwijskrachten en de heer Pott meende dan ook in zijn ontwerp de conditie te moeten stellen: „Als de minister aan onderwijzers helpt."

De minister kan ook niet tooveren!

Het „B. N." schreef:

„Heerlijker bespotting van het gouverner c'est prévoir is wel niet denkbaar. Zie eens, menschen, goedgezinde, rustige chineesche ingezetenen, wij willen u aan onderwijs helpen. Wij hebben er een millioen en meer voor over. Maar.... wij hebben geen onderwijzers!

„Er wordt natuurlijk niet bij gezegd waarom er geen onderwijzers zijn. Dat behoeft ook niet; we weten het allemaal.

„Zelfs de chineezen!"

„En zoo wordt dus de met zooveel geheimzinnigheid voorbereide oplossing dezer kwestie per saldo een bekentenis van bestuursimpotentie."

Men kan — 't kost weinig moeite — journalisten beboeten en in de gevangenis zetten; men kan drukkerijen sluiten en redacteurs gijzelen. Maar wat moet men doen met hen, die, in 't genot van enorme inkomsten, in macht en aanzien gezeten, 't vette van Indië genoten en niets deden voor 't land, dat hun dit alles schonk?

Wat hebben de meeste directeuren van E. O. en N. van voorheen voor 't onderwijs in Indië gedaan?

Nooit heeft de Regeering acht geslagen op de waarschuwende stemmen, die steeds herhaalden, dat Indië onderwijs en scholen noodig heeft, dat 't de dure plicht van 't Moederland was in de dringende behoeften aan onderwijs te voorzien.

Maar de ambtenaarswereld te Batavia en te Buitenzorg wist alles beter, en met hoon werd indertijd iemand afgewezen, die met de beste bedoelingen en zonder een schaduw van eigenbelang als bij intuïtie voelde, dat men tot een reorganisatie en een aanzienlijke uitbreiding van 't onderwijs in Indië zou moeten komen en dat de Regeering dientengevolge tijdig maatregelen behoorde te nemen om aan de dringende en billijke eischen te kunnen voldoen.

In de laatste jaren is in Indië veel veranderd, men kan niet meer Gods water over Gods akker laten loopen en een bezuiniging à outrance is althans ten opzichte van 't onderwijs niet mogelijk meer.

De behoeften zijn er, 't geld is er, doch nu ontbreken de onderwijzers.

Gouverner c'est prévoir, doch in Indië vat men besturen in een zeer eigenaardigen zin op.

Gebrek aan onderwijzers, gebrek aan ambtenaren bij 't Binnenlandsch Bestuur, gebrek aan rechterlijke ambtenaren, gebrek aan officieren van gezondheid, gebrek aan alles!

En dat in een tijd, waarin de Regeering ieder oogenblik zich voor groote moeilijkheden kan geplaatst zien.

Men behoeft geen pessimist te zijn om de toekomst van Nederl.-Indië donker in te zien.

Al ruim drie eeuwen zijn de Hollanders geheel of gedeeltelijk meester van den O.-I. Archipel; maar aan de ware belangstelling voor Indië heeft het ten allen tijde bij de Nederlanders ontbroken.

Indië was goed om er carrière te maken, om er een mooi pensioen te verdienen, om te trachten in den kortst mogelijken tijd een flinke kous vol te krijgen.

Er zijn uitzonderingen, doch over 't geheel is de liefde van den pur-sang Europeaan voor 't „land der zonne" niet bijster groot en dankt hij de Goden, als hij veilig op de boot zit, die hem naar de Europeesche beschaving terugvoert.

Is 't wonder? Het leven in Indië is, zelfs op de hoofdplaatsen, eentonig en geestdoodend. Publiek leven is er niet; 't peil der menschen, waarmede men gewoonlijk dagelijks omgaat, is niet bijzonder hoog en werkt soms degenereerend. De eeuwigdurende warmte, 't eeuwige groen en de starre eenvormigheid van 't Indische leven drukken een mensch ter neer en doen hems nakken naar verandering.

Voeg daarbij de groote moeilijkheden, welke men ondervindt, indien men met kinderen gezegend is, en die een behoorlijke opvoeding wenscht te geven, en vergeet niet de ongesteldheden aan 't klimaat eigen.

Neen, wonder is 't niet, dat vele Europeanen Indië zonder spijt verlaten, 't „heilig Indië", waaraan geen enkele band hem bindt.

Er zijn, gelijk ik reeds opmerkte, treffende uitzonderingen.

De weinige belangstelling, welke de Europeër over 't geheel koestert voor 't land zijner tijdelijke inwoning, komt 't best uit in de bijzonder geringe moeite, welke hij zich getroost om op de hoogte te komen van 't meer intieme leven van den Inlander en van den Indo.

De Inlandsche maatschappij is voor de meesten onzer een gesloten boek en we stellen te weinig belang in den Inlander, om ook zelfs maar te trachten een bladzijde te lezen in dat boek.

Het laat ons volkomen koud!

Een eerste vereischte om met de maatschappij, waarin we leven, meer vertrouwd te geraken, is een meerdere vertrouwdheid met de landstaal, en te dien opzichte is 't bij ons Hollanders over 't geheel treurig gesteld.

Ik weet Europeanen, die een kwart eeuw op Midden-Java te midden van een Javaansche omgeving leven, en nog geen enkel woord Javaansch spreken.

Men behelpt zich met een beetje keukenmaleisch, een treurig taaltje, en iets anders verlangt men niet.

Zelfs bij onze ambtenaren — tenzij ze Indo's zijn — is de kennis van de landstalen niet zeer groot, en 't was goed gezien van de Regeering om bij de officieren een premie te stellen op 't afleggen van een goed geslaagd examen in een of meer der Polynesische talen.

Het Maleisch, de lingua franca van den archipel, moet men door tal van Europeanen, tot een Totok-Maleisch verbasterd, hooren spreken!

Een paar honderd woorden staan gewoonlijk den spreker ten dienste, en daarmede wordt gewoekerd op een zeer eigenaardige wijze. En als een Inlander je absoluut niet begrijpt, is hij uit den aard der zaak een stomme bliksem!

Reeds Kjahi Goeroe (D. F. v. d. Pant) hekelde in 1878 in 't Ind. Milit. Tijdschrift 't brabbelmaleisch, waarvan de Europeanen zich in Indië bedienen, en schreef:

„Een hoofdman over honderd heeft den fuselier Setrawidjaja gelast, zijne lokkenpracht tot minder weelderigen vorm te reduceeren. Die kunstbewerking heeft plaats gehad, doch een duimstok werd er niet bij gebruikt. Op een volgend appèl ontwaart 's kapiteins geoefend oog, dat de haarlengte van 2 cM., waarop hij hart en zinnen heeft gezet, nog steeds blijft overschreden. Groot is het verschil niet; den man te straffen zou wat bar wezen; maar een uitbrander zal hij hebben.

— Merri sini, Setrowidjojo; kenappe kwe tida békin pottong kwe poenja ramboet seperti moesti en keije akkoe kemarrin bilang sama kooi? Pigi dan toch manne; kwe orang Java tra denger samme kwe poenja koeping, appe pigimanne! Nou kenappe?

— Soe.... dah! Soedah dipo..... tong.

— Ja, dat zie ik ook wel en dat is je geluk, man! Maar itoe trabaai, hoor! Kwé békin pottong, mémang pottong joega: maar toch maar stenga. Pottong lakki hoor en di blakang kali masoek politiekamer, mengarti? Nou, als je er dan maar aan denken wilt."

De Hollanders hebben den naam van zeer gemakkelijk vreemde talen te leeren. Is 't niet vreemd, dat dit vermogen hen in Indië blijkbaar geheel verlaat?

Of is 't gebrek aan belangstelling, dat iemand, die zich schamen zou als hij niet zijn behoorlijk mondje Fransch kon spreken, geheel niet in staat is te spreken met de menschen, waarmede hij dagelijks en jarenlang omgaat?

Waarom kunnen Chineezen en Arabieren zoo vlug de Inlandsche talen leeren, waardoor ze een grooten invloed uitoefenen?

En wij Europeanen kunnen, of liever: doen dit niet, en 't zou toch weinig moeite kosten wat beter op de hoogte te zijn van de taal onzer omgeving.

Gebrek aan belangstelling!

En de vraag rijst telkens weer: „Is Holland waard zijn koloniën te behouden?"

Schrijver dezes komt dikwijls in aanraking met een Japanner, en we converseerden in 't Engelsch den eersten tijd, een taal, welke Jappie niet gemakkelijk goed leert uitspreken.

Maar we spreken nu Maleisch, en de Japannees kent die taal in zes maanden zoo goed, als duizend geen belangstellende Hollanders in geen kwart eeuw vermogen te doen.

Nou ja, dat is een Japannees!

Als Mohamed niet naar de bergen gaat, dan gaan de bergen naar Mohamed!

De Inlanders en Chineezen gaan nu Hollandsch leeren, als er tenminste menschen zijn, die hun die taal kunnen onderwijzen!

BESTUURS-ACADEMIE.

In de Quinzaine Coloniale van 10 dezer schrijft Etienne Hamélius onder de rubriek „Les colonies européennes en Asie" een uitvoerig artikel over onze nieuw ingestelde bestuursacademie. Omtrent — wat schrijver noemt — la formation du personnel administratif, begint hij met de volgende opmerking:

„Le gouvernement hollandais a promulgué récemment sous forme de décret le nouveau règlement sur le recrutement et l'éducation du personnel administratif de l'Inde néerlandaise. Comme on le verra plus loin, ce règlement renferme une innovation importante et qui, à première vue, semble très heureuse; après avoir posé des règles suffisamment strictes pour le recrutement du personnel administratif inférieur, il crée une école où les fonctionnaires inférieurs ayant déjà fait leurs preuves devront compléter leurs connaissances avant de pouvoir arriver aux postes plus élevés."

Hij schrijft daarna achtereenvolgens: 1°. Recrutement des candidats-fonctionnaires, 2°. Apprentissage pratique des fonctionnaires, 3°. Académie d'administration

néerlando-indienne, en 4°. Organisation de l'académie d'administration, en komt ten slotte tot de volgende conclusie:

„Si les Hollandais ne perdent pas de vue, par la suite, l'esprit dans lequel la nouvelle réglementation est conçue, s'ils la mettent réellement en pratique, ils pourront se vanter d'avoir révolutionné les méthodes de recrutement des fonctionnaires en général et des membres du corps enseignant en particulier.

Désormais le recrutement des hauts fonctionnaires néerlando-indiens peut se comparer à une course à obstacles, à un steeple-chase, où les faibles et les malchanceux sont semés en route, laissant le champ libre à un petit nombre plus vigoureux de corps et d'esprit et plus favorisés par la fortune.

Un point intéressant à signaler encore dans ce décret, c'est la situation respective du ministre des colonies et du gouverneur général au point de vue de la formation du cadre européen de l'administration.

Le ministre désigne deux tiers des candidats; le gouverneur un tiers; la part de celui-ci dans la première phase du recrutement est fort belle. Pour ce qui est de la direction des études et des examens indiens, les deux ont les mêmes droits. Une fois les futures fonctionnaires arrivés dans l'Inde, le gouverneur général a seul la haute main sur eux.

C'est lui aussi qui en dernier ressort désigne les élèves de l'Académie de la Haye. Mais c'est le gouvernement hollandais et le ministre des colonies qui ont la haute main sur l'organisation de l'Académie.

Il convient encore de signaler quelques articles destinés à pourvoir à des cas particuliers, où une réglementation trop stricte empêcherait le gouvernement d'utiliser des services d'hommes exceptionnellement méritants. Ainsi l'article 3 dit que „dans des cas particuliers" il peut être passé outre aux conditions de nomination, en Hollande par la reine, dans l'Inde, par le gouverneur général, le conseil entendu. L'art. 31 porte une seconde exception aux règles établies par les articles précédents. L'art. 47 réserve au ministre la faculté d'autoriser les fonctionnaires en congé de suivre les cours de l'Académie en qualité d'auditeurs et au besoin de prolonger, à cet effet, leur congé.

Certes, en théorie, ces dispositions paraissent excellentes. Les exceptions fortifient la règle, mais elles peuvent la détruire aussi. Ce sont des fissures que les influences indues, en s'y infiltrant, peuvent élargir en crevasses jusqu'à compromettre la solidité de tout l'édifice. L'art. 3 surtout nous semble lacuneux.

„Dans des cas particuliers" (in bijzondere gevallen), la reine, en Hollande, le gouverneur général dans l'Inde, le conseil de l'Inde entendu, peuvent accorder dispense des conditions de nomination fixées par le décret. On conçoit fort bien que le gouvernement de Batavia ait parfois la latitude de s'affranchir d'une réglementation qui porte forcément un caractère général et peut se trouver en défaut dans des circonstances urgentes; mais on ne conçoit guère que la même latitude soit laissée au gouvernement métropolitain.

Quelle sera la portée pratique de cet article 3 à la Haye? Nous n'avons pas qualité pour nous prononcer sur la question, mais il n'est pas téméraire de prévoir que, dans d'autres pays, où le jeu des ambitions et des influences est plus intense, cette disposition aurait vite fait de ruiner complètement l'économie du décret tout entier."

NAAMLIJST VAN LEDEN
toegetreden tot de Vereeniging „Oost en West" over de maanden Juni en Juli 1907.

Heer H. F. Daendels	Apeldoorn	*f* 1.50	lid.
„ G. Koldewijn	„	2.—	„
„ Th. N. Muller	„	1.50	„
„ K. Lindeman	„	1.50	„
Mevr. G. Wegerif geb. Bresman	„	1.50	„
„ T. Bennik geb. Hoogsmans	„	1.50	„
Heer A. de Waal Malefijt	„	1.50	„
„ J. de Goeijen	„	1.50	„
Mevr. de Wed. J. W. S. Colerus	„	1.50	„
Heer J. M. van Someren Greve	„	1.50	„
Mevr. W. J. Geesink geb. Bijstra	„	1.50	„
Heer K. H. Boers	„	1.50	„
„ H. J. van Gennep	„	1.50	„
Mevr. de Wed. C. J. E. Hemstra	„	1.50	„
„ „ „ A. B. J. Lulofs geb. Martens	„	1.50	„
Heer E. G. Döbken	Dordrecht	1.50	„
„ E. Moresco	's-Gravenhage	3.—	„
„ F. van der Dussen	„	6.—	don.
„ W. Doornik	„	2.—	lid.
„ J. G. C. A. de Vogel	„	5.—	don.
„ J. J. Brasson	„	2.—	lid.
„ J. G. Haighton	„	5.—	don.
Mevr. E. Overduijn geb. Heijligers	„	2.50	lid.
Heer J. Beck	„	1.50	„
„ Th. J. A. Hilgers	„	2.50	„
„ W. Wardenaar	„	2.50	„
„ T. Ch. N. van der Moore	„	7.50	don.
Jhr. L. de Steurs	Heelsum	1.50	lid.
Heer J. D. E. Schmeltz	Leiden	1.50	„
„ Scheuer	Nijmegen	1.50	„
Heer J. F. Hermelijn	Saramacca	2.50	lid.
„ D. A. F. Brantigam	Rijswijk Z.H.	1.50	„

Leden die **verhuizen** worden verzocht hiervan aan den Administrateur, Verhulstraat 51, den Haag, **kennis te geven met vermelding zoowel van het oude als het nieuwe adres.**

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Indisch Militair Tijdschrift. 1907. No. 7

Het gevecht om den Spionkop op 24 Jan. 1900, door J. C. Pabst (met kaarten). — De opleiding tot Indisch Infanterie-officier, door L. — Invloed van het terrein op de beweegbaarheid van bespannen voertuigen, door A. F. A. Hoog. — Een en ander over bereden Infanterie-patrouilles tegenover den inlandschen vijand, door M. W. Siebelhoff. — De trefferbladen van den Heer F. D., door J. A. Brandon. — De afstandsmeter systeem Stroobants, door H. (met plaat). — Het schieten van onze Infanterie, door D. Boelje (met figuur).

Teysmannia. 1907. Afl. 7.

Zoölogische wandelingen te Tjibodas VI. De fauna van den Boschrand (slot), door Dr. J. C. Koningsberger. — Kunstmatige Indigo, rubber, enz., door Dr. Gorter. — Productiviteit van peperranken II, door Dr. P. J. S. Cramer. — Fraaie en merkwaardige boomen, (met plaat), door H. J. Wigman. — Sprokkelingen uit nieuwe publicaties. — Korte berichten van het Departement van Landbouw: Aetherische oliën II, door Dr. A. W. K. de Jong. — Een Botanische reis naar de Duizend-eilanden, door J. J. Smith.

De Indische Mercuur. 27 Aug. 1907.

Rubber-scraps, door A. M. Berkhout. — Post's handboek voor Chemisch-technische analyse, door Q. — Staatsexploratie naar goudmijnen in Benkoelen en Palembang. — Rijstcultuur in Suriname (vervolg). — Kunstmatige indigo, rubber, enz. — Malangsche Landbouw-vereeniging. — Soekaboemische Landbouw-Vereeniging. — Belangrijkste uitvoer artikelen van Ceylon. — Het oogsten der tabak op verschillende tijden van den dag. — Verslagen van Maatschappijen. — Kultuurberichten. Enz.

De Cultuurgids. 9e jaargang. Afl. 3.

Dr. Th. Wurth: Een nieuwe voedsterplant van Helopeltis. — H. J. Kerbert: Een proefstation voor het boschwezen op Java. — C. J. de Vogel: Aanteekeningen over Hevea Brasiliensis. — T. Ottolander en Dr. P. J. S. Cramer: Verslag van de onderlinge tentoonstelling der afd. Bergcultures ter bev. van Nijv. en Landb. te Bondowoso. — Gorter en V.: De proeftuinen van Pondok Gedeh. — Diverse mededeelingen. — Dr. P. J. S. Cramer: Selectie van Koffie. Enz.

Lijst van aangekomen en vertrokken passagiers uit en naar Oost-Indië.

Het S S. „Kon. Willem III", Gezagvoerder V. Stobbe, bestemd te vertrekken van Amsterdam naar Batavia 24 Augustus 1907.

Te Amsterdam schepen zich in:

Mevr. C. L. D. v. d. Ende—Wesselman.
Mej. J. E. van Gemmen.
Mr. J. D. Rijper.
Mr. J. Lee.
Mevr. M. G. J. L. Harting—Dieperrel.
A. M. J. Vermeulen.
Mevr. J. G. Arpagace.
Mej. J. L. de Ridder.
Mevr. J. L. Schmand—Stokirs.
J. G. H. Schieffelers, echtg. en 3 kind.
Mej. Schieffelers.

Naar Southampton:

J. Hudig.
T. W. Hudig.
D. Hudig.
J. v. d. Waarden.
Heer en Mej. Verloren.

Naar Genua:

Hoorn.
Everwijn Lange.
Pliester.
Luck.
Dr. IJ. J. Ledel en echtg.
C. de Kuyper en fam.
E. Epple.
H. Triedel.

Naar Belawan—Deli:

A. J. Bak en fam.

Naar Singapore:

Mevr. G. v. Meines—Hofman en kind.
C. Lieshout.
K. Bottema.

Van Southampton naar Genua:

Fischer en echtg.
Relf en echtg.
Gibson.
Lowe en echtg.
Mej. Richredson.
Mej. Macdonald,
Mr. W. Nash.
M. A. B. Filippe.

Te Genua zullen zich inschepen:

H. J. Duyvelaar, echtg. en kind.
Mej. N. Esche.
W. T. J. Kroon, echtg. en kind.
Dr. Simou Thomas en echtg.
Mr. H. Rahder en fam.
A. H. Sirks en echtg.
A. H. v. Lessen en echtg.
J. R. v. d. Monde.
H. J. v. Giffen en echtg.
W. G. Ribbius en echtg.
Mevr. J. F. Boesveld en kind.

Om uit te knippen.

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende..

....

wonende te.. *wensch t*

donateur-trice / *lid* *te worden der Vereeniging* ***Oost en West*** *tegen een jaarlijksche contributie van f*.............................

den..................................190.......

Straat of gracht

.... Handteekening

....

Te zenden aan den Secretaris van het Hoofdbestuur:

L. P. F. SCHIMPF.

Bureau Hoofdbestuur: Heulstraat 17.